

نقش رهبری در اقتصاد

در ساختار سیاسی جمهوری اسلامی ایران، جایگاه رهبری به عنوان عالی ترین مقام کشور، فراتر از قوای سه گانه تعریف شده و مأموریت رهبر هدایت کلان نظام در ابعاد مختلف از جمله اقتصاد است. با این حال، بر خلاف تصور برخی، رهبری به هیچ وجه در امور اجرایی و مدیریتی روزمره اقتصاد دخالت مستقیم ندارد، بلکه در تعیین سیاست های کلان، نظارت راهبردی و هدایتگری کلی نظام اقتصادی نقش آفرین هستند.

تبیین وظایف رهبری

براساس اصل ۱۱۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، ازجمله وظایف رهبری، تعیین سیاست های کلی نظام پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام و نظارت بر حسن اجرای آنهاست. در همین راستا، رهبر انقلاب در دهه های اخیر بارها سیاست های کلی اقتصادی را در قالب اسناد راهبردی مانند «سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی» یا «سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی» ابلاغ کرده اند. این اسناد نقش نقشه راه را برای قوای سه گانه و دستگاه های اقتصادی کشور تعیین می کند، اما تصمیم گیری، برنامه ریزی، تصویب قوانین، تخصیص بودجه و اجرای سیاست ها بر عهده دولت، مجلس و سایر نهادهای ذی ربط است.

منظور از مداخله نکردن رهبری در اقتصاد

عدم ورود مستقیم مقام معظم رهبری به عرصه سیاست گذاری های اجرایی اقتصادی به این مناسبت که ایشان در فرایند تبدیل سیاست های کلی اقتصاد کشور به برنامه های عملیاتی و همچنین در تصمیم گیری های جزئی اقتصادی نقشی ایفا نمی کنند. با وجود این، رهبری بر حسن اجرای سیاست های کلان نظارت دارند و در موارد خاص که یک برنامه یا تصمیم با اصول کلی نظام مغایرت داشته باشد، ممکن است نسبت به آن هشدار یا تذکر دهند، اما اینگونه موارد استثنایی تلقی می شوند و از جنس مداخله های محدود و نظارتی هستند، نه آنکه رهبری را نهادهای وابسته به طور مستقیم و مثبت در تدوین یا اجرای تصمیم های اقتصادی نهادهای اجرایی دخالت کنند. همچنین رهبری در دیدار با مسئولان اقتصادی یا کارآفرینان، همواره بر اصولی مانند حمایت از تولید داخلی، مقابله با فساد، عدالت اقتصادی، شفافیت و استقلال اقتصادی تأکید کرده اند. این دیدگاهها نیز در قالب توصیه های راهبردی بیان می شوند و نه در قالب دستورات اجرایی. به بیان دیگر، رهبری «جهت حرکت» اقتصاد را مشخص می کنند، اما «چگونگی حرکت» در اختیار دولت ها، مجلس و دستگاه های اجرایی است.

بررسی سطوح فعالیتی مقام معظم رهبری

بررسی عملکرد نهادهای نشان می دهد رهبر معظم انقلاب عمدتاً در ۳ سطح عمل می کنند:

- سطح هنجاری:** مانند تعیین خطوط قرمز ارزشی همچون «اقتصاد بدون ربا» و تأکید بر عدالت اجتماعی به عنوان محور پیشرفت اقتصاد.
- سطح سیاست کلان:** مانند ابلاغ سیاست های کلی جمعیت (۱۳۹۲) و تعیین اولویت های علم و فناوری در سند جامع علمی کشور.
- سطح نظارتی:** مانند هشدار درباره پیامدهای تورم بالا و انتقاد از ضعف در مبارزه با فساد.

در مقابل این ۳ سطح، برنامه ریزی عملیاتی مانند تعیین نرخ مالیات بر ارزش افزوده، طراحی سازوکارهای جذب سرمایه خارجی، تنظیم بودجه سالانه و غیره، کاملاً در حوزه اختیارات دولت و مجلس است، حتی در مواردی مانند هدفمندی یارانه ها که با مقاومت بخشی از نهادهای مواجه شد، رهبری از اصلاح ساختار اقتصادی حمایت کرد، اما در طراحی سازوکارهای اجرایی آن دخالتی نکرد. به طور کلی اگر نظام تصمیم گیری اقتصادی در ایران را مبتنی بر ۳ لایه «ارزش ها و اصول بنیادین مانند عدالت اجتماعی، استقلال اقتصادی»، «اهداف و سیاست های کلی مانند سیاست های کلی اصل ۴۴ درخصوصی سازی» و «برنامه ریزی اجرایی مانند تدوین قوانین بودجه، تعیین تعرفه های گمرکی» تعریف کنیم، رهبری فقط در ۲ لایه اول نقش آفرینی می کند.

امکانات مدیریتی در اختیار ولی فقیه برای حل مشکلات اقتصادی

فراتر از امکان حقوقی ورود یا عدم ورود ولی فقیه، امکانات مادی و مدیریتی در اختیار ایشان نیز مهم است. در موضوع مورد مناقشه (حل مشکلات اقتصادی) طبیعی است که با صدور یک فرمان و یا حکم حکومتی مشکل قابل حل نیست. برای آنکه مشخص شود تاجه میزان امکان حل مشکل اقتصادی در ساختار کنونی نظام در اختیار رهبری است باید به وضعیت بودجه، امکانات و دستگاه های متولی اقتصاد نگاهی بیندازیم. برآوردهای کارشناسی نشان می دهد مطابق قوانین بودجه سالانه کشور، حدود ۸۰ درصد بودجه حاکمیت در اختیار قوه مجریه و ۲۰ درصد باقیمانده در اختیار مجلس، قوه قضاییه، نیروهای مسلح و سایر نهادهای ازجمله نهادهای وابسته به رهبری است.

علاوه بر این ورود مکرر رهبری به تدابیر اقتصادی ای که معمولاً در قوه اجرایی اتخاذ می شود، بهانه ای در دست کسانی ایجاد می کند که به دنبال این ادعا هستند که نمی گذارند کارکنیم. در نهایت، باید تأکید کرد که رهبری نظام نه تنها در جزئیات اقتصادی کشور مداخله نمی کنند، بلکه همواره از مسئولان کشور خواسته اند تا با برنامه ریزی دقیق، پاسخگو بودن و هماهنگی میان دستگاه ها، مشکلات اقتصادی کشور را برطرف کنند. هدایت کلان، انسجام بخشی و تعیین افق های راهبردی، نقش واقعی رهبری در اقتصاد است؛ نه دخالت در تصمیمات اجرایی روزمره.

در فروردین ماه ۱۴۰۴، شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت ۱۶۸۴.۷ بود که نسبت به ماه قبل (تورم ماهانه) ۳.۱۳ درصد افزایش، نسبت به ماه مشابه سال قبل (تورم نقطه به نقطه) ۴۶.۷ درصد افزایش و در ۱۲ ماه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل (تورم سالانه) ۳۱.۰ درصد افزایش داشته است.

مهدی غضنفری، رئیس صندوق توسعه ملی گفت: هم اکنون صندوق ۳۸.۲ میلیارد دلار تسهیلات ارزی و همچنین ۲۰ میلیارد دلار مطالبات معوق بخش خصوصی دارد. ۱۶۸ میلیارد دلار از ۱۲ سال پیش تاکنون به صندوق واصل و در دفاتر صندوق ثبت شده است. ۱۰۳ میلیارد دلار هم صرف مصارف دولتی و حاکمیتی شده است.

بازنشستگان چقدر حقوق می گیرند؟

تا پایان اردیبهشت، حقوق و مستمری بازنشستگان با احتساب افزایش ۱۴۰۴ و اعمال ۳۰ درصدی متناسب سازی پرداخت خواهد شد

گزارش احمد میر خدایی روزنامه نگار

اغلب بازنشستگان، حقوق فروردین خود را مطابق با مبلغ پرداختی در سال قبل دریافت کردند؛ اما طبق وعده صندوق های بازنشستگی، قرار است حقوق اردیبهشت آنها همراه با افزایش سال جاری، مبلغ متناسب سازی و همچنین مطالبات و معوقات قبلی بازنشستگان واریز شود.

به گزارش همشهری، حقوق و مستمری بازنشستگان طبق مصوبه مزد ۱۴۰۴ شورای عالی کار به تناسب سابقه پرداخت حق بیمه محاسبه خواهد شد و بازنشستگان کشوری نیز حقوق و مستمری خود را طبق مصوبه دولت دریافت خواهند کرد. نکته قابل توجه اینکه متناسب سازی ۳۰ درصد حقوق بازنشستگان نیز در اردیبهشت ماه اعمال می شود و ۲۰ درصد مابه التفاوت حقوق بازنشستگان و مشاغل همدریف، به عنوان مبلغ متناسب سازی به حقوق آنها واریز خواهد شد. به بیانی دیگر، متناسب سازی ۳۰ درصد حقوق بازنشستگان به معنای افزایش ۳۰ درصدی حقوق نیست بلکه معادل ۳۰ درصد اختلاف حقوق شاغلانی است که همدریف شغل قبلی بازنشته مشغول به کار هستند. طبق اعلام صندوق های بازنشستگی، واریز حقوق مستمری گیران تأمین اجتماعی تا ۳۱ اردیبهشت و حقوق بازنشستگان کشوری نیز ۳۰ و ۳۱ اردیبهشت به حساب ها می نشینند. همچنین حقوق بازنشستگان نیروهای مسلح به همراه حقوق شاغلان نیروهای مسلح و سربازان وظیفه، در تاریخ ۳۱ اردیبهشت پرداخت خواهد شد.

جدول افزایش حقوق بازنشستگان تأمین اجتماعی ۱۴۰۴						
نوع مستمری بگیر	درصد افزایش حقوق	مبلغ حداقل مستمری (تومان)	مبلغ ثابت افزایشی	کمک هزینه عائلهمندی (تومان)	کمک هزینه اولاد (تومان)	مجموع دریافتی تقریبی (تومان)
حداقل بگیران (موضوع ماده ۹۶ و ۱۱۱)	۴۵ درصد	۱۰.۳۹۰.۹۶۸	ندارد	۲.۱۰۰.۶۸۷	برای هر فرزند زیر ۱۸ سال ۱.۷۱۹.۳۷۶	تا سقف ۱۵.۰۰۰.۰۰۰
سایر سطوح (حقوق بالاتر از حداقل)	معادل ۲۳ درصد + مبلغ ثابت	مطابق حقوق پایه + ۳۲ درصد ۶۰۸.۹۳۱+ تومان	۶۰۸.۹۳۱ تومان	۲.۱۰۰.۶۸۷	۱.۷۱۹.۳۷۶	متغیر، بسته به پایه حقوق
از کار افتادگی جزئی و مستمری های با سابقه کمتر	۴۵ درصد	متناسب با سابقه و نرخ پایه	ندارد	تعلق می گیرد	تعلق می گیرد	متناسب با سابقه

اختلاف بر سر قطع برق صنایع بزرگ

صنایع هشدار قرمز تعطیلی می دهند، توانیر صنایع را مقصر می داند

اعمال محدودیت تأمین برق صنایع بزرگ فولادی و سیمانی به اختلاف بین ۲۰ و ۳۰ درصد کابینه چهاردهم منجر شده و مدیران صنایع حالا منتظر ورود شخص رئیس جمهور هستند تا میزان قطع برق صنایع را مدیریت و کم کند. منتقدان، وزارت نیرو و کشور را مقصر می دانند و وزارت نیرو، صنایع را، به گزارش همشهری، دست کم تاکنون ۲۴ کارخانه تولیدکننده سیمان حاضر در بازار سهام، نسبت به اعمال محدودیت برق شفاف سازی و اعلام کرده اند که ممکن است خط تولیدشان متوقف شود؛ هر چند صنایع فولادی تاکنون نسبت به اعلام موضع رسمی و شفاف سازی اقدام نکرده اند، اما انتشار یک نامه از سوی شرکت برق منطقه ای در استان یزد نشان می دهد که از مدیران عامل حدود ۵۰ صنایع بزرگ شامل فولادی ها، سیمانی ها و حتی کاشی و سرامیک خواسته شده براساس سهمیه برق پیش بینی شده، میزان مصرف برق شان را کاهش دهند.

به رئیس جمهور با هشدار درباره تبعات سنگین قطع برق ۹۰ درصدی، اعلام کردند این تصمیم به معنای تعطیلی کامل تولید و بحران در زنجیره تأمین کشور است. آنها خواستار بازنگری فوری و دخالت مستقیم دولت برای جلوگیری از توقف

درخواست کمک از پزشکيان

روز شنبه، ۵۵تشکل بزرگ صنایع فولادی، معدنی و سیمانی در نامه‌ای مشترک

تولید کارخانه‌ها شدند. آنها می‌گویند برای جلوگیری از پیامدهای سنگین این محدودیت‌ها، شخص رئیس‌جمهور و معاون اول مستقیماً وارد عمل نشوند. این نامه را روسای انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران، انجمن سنگ آهن، انجمن نوردهای فولادی، انجمن کارفرمایان صنعت سیمان و خانه صنعت ایران امضا کرده‌اند.

آنها می‌گویند: کاهش برق مصرفی صنایع فولادی و معدنی در حد ۱۰ درصد دیمانند کارخانه‌هایی که از ۲۴ اردیبهشت‌ماه و براساس دستور وزارت کشور اعمال شده،

در عمل به منزله توقف تولید و تعطیلی کامل کارخانه‌های زنجیره فولاد، سیمان، معدن و صنایع معدنی کشور است.

صنایع مقصرند

شرکت توانیر اما مقصر محدودیت برق را خود صنایع می‌داند و می‌گوید برخی از مشترکان سیمانی و فولادی نه تنها تمایلی به استفاده درست از فرصت تعطیلات نوروز نداشته‌اند، بلکه خواستار دریافت برق

گشتی در اقتصاد جهان

افزایش قیمت طلای جهانی

قیمت هر اونس طلا در بازارهای جهانی به دلیل کاهش ارزش دلار و تهدیدهای تعرفه‌ای ترامپ بیشترین از یک درصد رشد کرد و به ۲۴۷۳ دلار رسید. کاهش نرخ بهره احتمالی آمریکا و عدم قطعیت تجاری، تقاضا برای این فلز امن را افزایش داده است. نقره و پلاتین نیز رشد کردند.

دلار در ابتدای معاملات روز دوشنبه بازارهای آسیا، تحت تأثیر تنزل غیرمنتظره رتبه اعتباری آمریکا و تأثیر اختلافات تجاری طولانی مدت بر احساسات بازار، صعود ۴ هفته‌ای خود را معکوس کرد و کاهش یافت.

دولت انگلیس مالیات بر سود شرکت های نفت و گاز را تا ۲۰۳۰ تعدید کرد تا سالانه ۰.۶۶ میلیارد دلار برای باز آموزی کارکنان و انتقال به مشاغل انرژی پاک تأمین شود.

آمریکا هشدار داد در صورت عدم مذاکره، تعرفه های سنگین بر برخی کشورها باز خواهد گشت. ترامپ تعرفه ها را موقتاً کاهش داده، اما تهدید کرده در صورت عدم توافق، نرخ های قبلی (۱۰ تا ۱۴۵ درصد) اعمال خواهد شد. مذاکرات تجاری با شرکا ادامه دارد.

توافق تجاری آمریکا و چین نشان دهنده وابستگی متقابل اقتصادی است. آمریکا به کارهایایی چینی نیاز دارد و چین در برابر فشار اقتصادی مقاومت می کند. با همه اینها رقابت های ژئوپلیتیک ۲ کشور همچنان پابرجاست.

شرکت های چینی در بویوچه تنش های تجاری، به دنبال گسترش حضور در جنوب شرقی آسیا هستند. دست کم ۵ شرکت چینی، سرگرم برنامه ریزی برای عرضه سهامشان در بورس سنگاپور طی ۱۲ تا ۱۸ ماه آینده هستند.

گشتی در اقتصاد ایران

قیمت گذاری بنزین سوپر در بورس

کرامت ویس کریمی، مدیرعامل شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی گفت: شرکت های خصوصی می توانند با دریافت مجوز از وزارت اقتصاد، بنزین سوپر وارد و توزیع کنند. قیمت این بنزین به صورت روزانه در بورس انرژی تعیین می شود.

رئیس کل بانک مرکزی با اشاره به تحریم های دهه ۹۰ گفت: با آغاز دور جدید تحریم ها عملاً صندوق توسعه ملی منبع درآمد و وجه توسط دولت شد که این با هدف اصلی راه اندازی صندوق توسعه ملی مغایر است.

سیدمرتضی ناصریان، مشاور برنامه ریزی اقتصادی و تأمین مالی توسعه راه آهن با اشاره به هدف گذاری ۳۰ درصدی سهم حمل بار ریلی در برنامه هفتم گفت: تحقق این هدف با رشد سالانه ۲۹ درصدی، در شرایط فعلی دور از دسترس است.

جعفر محمدنژاد سیگارودی، معاون سرمایه گذاری ساتبا با بیان اینکه در حال حاضر ۱۷۰۰ مگاوات نیروگاه تجدیدپذیر در حوالی بهره برداری است، گفت: سرمایه گذاری در حوزه تجدیدپذیرها از سال گذشته رونق خوبی گرفته است.

محمدحسین مولاخواه، معاون سازمان حمایت گفت: خودروهایی که موعد تحویل آنها سال ۱۴۰۳ بوده، اما تاکنون تحویل داده نشده اند، مشمول افزایش قیمت و تغییر هزینه های دیون دولتی نمی شوند.

علی آقامحمدی، عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام با اشاره به جنگ اقتصادی چین و آمریکا گفت: هم اکنون فرصت مناسبی است تا با چینی ها دوباره وارد مذاکره شویم تا شعار سال جاری را محقق کنیم.

عبدالله ارجاجی، معاون برنامه ریزی و مدیریت منابع وزیر راه و شهرسازی گفت: طی یک هفته آینده، اطلاعات عملکرد پروژه های عمرانی شهرهای جدید، سال گذشته و امسال، باید در سامانه های وزارت راه و شهرسازی بارگذاری شود.